

Enkrat, ko Ivan zjutraj vstane, ne more hišnih vrat odpreti. Gré tedaj na okno, da pogleda, kaj je. Tù vidi, da so mu hudobni sosedje pred vrata nametali vsakoverstnih smeti in šare. Ivan se nekako zamisli in reče ženi, da se je naveličal hudobnih sosedov in da hoče jutro iti po svetu sreče iskat.

Jutro pride. Ivan vzame koš, ga napolni s smetmi pred vratmi, se poslovi pri ženi in hčerki in se podá v široki svet. Hodil je celi dan, pa ga ne naletí nobena sreča. Pozno zvečer pride Ivan v neko mesto, in lačen, žejin in še bolj truden se podá v kerčmo, da tù prenoči. Navečerjal in napil se je po volji in se hoče spat vleči; pred pa še pokliče kerčmarja, mu da koš in reče: „Kerčmar, dobro mi varuj vrednosti v tem košu, dane so mi, da jih ponesem nekemu gospodu; če mi kaj zmanjka, mi boš dobro plačal.“

„Ne boj se tega“, zaverne kerčmar, „nič ti ne bo zmanjkalo“, odnese Ivanov koš v bližnjo sobo in jo zapre. Ivan in kerčmar gresta potem spat. — Drugo jutro zarano hoče Ivan daleč iti in popraša kerčmarja po svojih vrednostih. Kerčmar berž odide z njim v drugo sobo: Ivan odkrije koš in zagleda v njem smeti. Kakor da bi tega popred ne bil vedil, začne upiti in na ves glas kričati: „Gorje mi, ptuje blago so mi ukradli! Ob glavo sem!“

Kerčmar se začne bati, da bi ga seljak ne tožil in kerčmo v slabo ime pripravil, in ker je bil bogat, mu obeta, da mu bo koš z cekini napolnil; kar tudi stori.

Ivan se vesel verne domú in srečno pride v svojo domovino. Rad bi zvedil, koliko blaga je prinesel domú; pošlje tedaj svojo hčer Jelico k bližnjemu sosedu vélikemu sicer svojemu sovražniku, in ga prosi, naj mu posodi merico. Jelica prinese merico, Ivan zmeri svoje cekine in jo zopet pošlje sosedu nazaj. Sosedova žena bi bila rada zvedila, kaj bo Ivan, domú pridši, meril, namaže tedaj dno v merici s smolo in res ostane en cekin prilepljen v merici. Ko ga sosed zagleda, vpraša deklico, odkod je oče prinesel cekine? Na to deklica odgovorí, da je prodal smeti, katerih so mu sosedje za vrata nametali, in da je za nje v mestu dobil poln koš cekinov.

Lakomna sosedka, ne bodi lena, naganja svojega moža, da tudi on s smetmi poskusi srečo v mestu. On to res stori in se podá v mesto z velikim košem polnim smeti. Ko ga mestnjani prašajo, kaj da je prinesel na prodaj in jim on pokaže svoje smeti, so ga eni psovali, drugi pa se mu smejali, rekoč, da tudi oni sami imajo dosti té robe domá.

Ker sosed v mestu nič ne prodá, se verne domú ves togoten in pregovori druge seljake, da Ivanu hišo zapalijo. Ko se Ivan neki večer z ženo in hčerjo od težkega dela domú verne, najde svojo hišo v pepel spremenjeno. On zdaj ženo in hčer pusti pri sorodnikih, in v koš nabere oglja, gré po svetu in zopet prinese domú blaga in dnarjev.

Ko hudobni sosed to zve, tudi on zapali svojo hišo in gré z ogljem po svetu. Vprašan, kaj da nosi, odgovorí, da oglje. Se vé, da so ga kovači k sebi klicali, pa plačali so mu oglje prav slabo. Zopet se brez cekinov domú verne.

Zavolj velike sreče Ivanove se cela vas proti njemu vzdigne; zavidni sosedje so se berž v tem zjedini, da ga hočejo, kakor kólj že bode, izpod nog spraviti. Sklenili so prihodnjo nedeljo v vreče (žakeli) ga zavezati in peljati ga na breg reke, ki je tekla blizu vasi, in prvi vaščan, ki se bo vernil po službi božji domú, ga ima v vodo pahniti.

Ubogi Ivan v vreču zavezan na kraji vode stoječ, začne iz vsega gerla upiti: „Nečem biti sodnik! nečem biti sodnik!“ Prigodi se pa, da ravno po tej poti neki mesar prižene lepo čedo goveje živine, ki jo je kupil v bližnjem mestu. Ko zasliši glas upijočega Ivana v vreču, se ustavi in upraša: „Kaj ti je, človek, kaj upiješ?“

Ivan ne bodi len, mu berž začne pripovedovati, kako občina s silo hoče, da bi bil on sodnik (župan) v vasi, pa da neče biti, in zatega voljo tako hudo z njim ravna, da bi ga prisilili: „Vendar jez nikakor nočem na se vzeti tako težkega bremena, pristavi zviti Ivan „in če me tudi ubijejo,

nočem“. „Ali so to vse tvoje nadloge?“ hitro reče častiljeljni in bogati mesar; in ker bi bil sam rad sodnik, ponudi Ivanu vso svojo čedo, če mu odstopi svoje mesto v vreču. Ivan je bil pač berž zadovoljen in se je poprijel ponudbe. Mesar zdaj odveže Ivana, sam zleze v vreče in Ivan ga terdno zaveže in žene čede domú. Mesar pa v vreču na vse gerlo začne upiti: „Hočem biti sodnik! hočem biti sodnik!“

Zdaj množica iz cerkve vrè, sliši glas na bregu reke misli, da je Ivan in da jih zasmehuje. Vsi se razserdijo in togotni sosedje mu žugajo: „Čakaj, ti bomo kmalo dali sodnijo“, zgrabijo terdovratnega človeka v vreču in veržejo v vodo.

Veseli, da so si vendar enkrat izpod nog spravili sovražnega Ivana, gredó v vas. Pa kako prepade strah vse, ko domú pridši najdejo Ivana domá s tako lepo čedo.

Prašajo ga, od kod je dobil toliko živine? Vesel jim odgovorí: „Za vse to se moram vam zahvaliti, dragi sosedje, ker vse sem našel v reki, kamor ste me vergli; pa če bi mi bili na vrat navezali še kak kamen, bi bil še bolj opravi in še več lepšega blaga bi si bil nabral; v dnu reke namreč se najlepšega blaga dobí na zbiranje“.

Ko lakomni sosedje to slišijo, na vrat na nos tečejo na kraj reke, vsaki si naveže kamen na vrat in vsi do zadnjega, kakor obnoreli poskačejo v vodo.

Tako se je zviti Ivan rešil svojih hudobnih sosedov in od zdaj je mirno in zadovoljen živel še več let s svojo družino. Ivan.

Ozir po Istri.

Ljudska povest od kraljevične v pregonu.

Tri ure od Réke pri cesti, ki gré čez Učko, stojí Veprinac, zdaj na verhu lepa župna (farna) cerkev in pod njo samo pet hiš; al nekda, kakor se bere, bilo je mesto z 70 — 100 jahalnih kónj, in s trojnim zidom zavarovano. Ene vrata so še cele, druge se malo poznajo, in od tretjih stari pametarji pravijo, kade da so stale. To mesto je imelo svoj prestari statut, v katerem se bere, da so 1505 prišli izpod kneza Favalića pod carovo oblast, ki jim je takrat vse njihove predpravece poterdil. Morda so ti Favalići knezovali v Knezgradu, ki zdajeno uro od Veprinca na poldne nad Lovranom v razvalinah leži.

Veprinčani sami pripovedujejo o svojem gradu sledeče: Na verhu, kjer zdaj župna cerkev stoji, je bil nekda, kaste, v katerem je bivala neka kraljevična v pregonu; bila je zeló lepá in bogata. Ker se pa ni smela svetu nikakor očitovati, dá cerkevco sv. Marije na Veprincu zidati, svojo podobu umetno iz lesa zrezati in jo v svojo cerkevco na oltar pod imenom B. D. M. postaviti. Zopovedala je svojim vernim slugom, da so morali še pred njenino smertjo vse njeno neizmerno bogastvo na tihem v nekem vertu na iztočni strani grada zakopati. Cerkevca in podoba še stojite, al mašuje se onde ne več, in res je čudno, da ta podoba nima Jezuska v naročji, kakor ga imajo navadno druge podobe M. B.; ampak stoji prav kakor neka velika svetovna veličanstvena gospa. J. V.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Zagreba. 3. aug. K. Ž. Mesca julija me je pot peljala na južno štirsko stran, v zibelj moje mladosti, v rajsko savinsko dolino. Priznati moram z radostnim sercom, odkar sem v Zagrebu, se je na južno-štirskem mnogo serc obudilo za slovstvo naše. Pred vsem pa so očitne pohvale vredni celjski dijaki. Ne vém, ali je na Slovenskem še kakšno drugo učilišče, na katerem bi mladež prostovoljno s tako marljivostjo in s takim veseljem se za materni jezik pogajala kakor v Celji. Pa tudi v obče se mora reči, da se na